

Prevence nehod ve stavebním sektoru

Stavební sektor patří v Evropské unii z hlediska úrazů mezi nejrizikovější⁽¹⁾, s více než 1300 oběťmi v při úrazech v tomto odvětví. Na celém světě je pak u pracovníků ve stavebnictví třikrát větší pravděpodobnost, že budou zabiti a dvakrát větší pravděpodobnost, že budou zraněni, než v případě pracovníků v jiných profesích. Náklady spojené s těmito úrazy jsou extrémní zátěží pro **jednotlivce, zaměstnavatele a společnost**. Mohou představovat značnou část z ceny zakázky.

Přes 99% stavebních firem v Evropě patří mezi **Malé a střední podniky (SME)**. Malé a střední podniky jsou úrazy ve stavebnictví nejvíce postiženy. Rady uvedené v tomto informačním listu se týkají podniků všech velikostí.

Odpovědnosti

Klienti, vedoucí projektů, zaměstnavatelé, individuální dodavatelé a osoby samostatně výdělečně činné jsou všichni odpovědní za zajišťování bezpečnosti. Odpovídající požadavky stanovené Evropskými směrnici⁽²⁾ zahrnují:

- Zvážení bezpečnosti a ochrany zdraví v zaměstnání od zahájení plánování během celé **stavební** práce. Práce musí být rovnoměrně rozdělena mezi všechny strany angažované v plánování a vlastní činnosti.
- Zajištění bezpečného **pracovního vybavení** (vhodné zakrytí, sortiment, bezpečnostní zařízení, bezpečné použití, školení a informace, dozor a údržba).
- V místech, kde se nemůžete vyhnout riziku nebezpečí, zajištění **výstražných informačních cedulí** a přijetí příslušných bezpečnostních opatření.
- Zajištění vhodné **osobní ochrany** (pevná pokrývka hlavy, bezpečnostní popruhy, ochrana očí a dýchacího ústrojí, bezpečnostní obuv, atd.), která zabrání hrozícímu nebezpečí, pokud není jiné řešení.
- Zajištění bezpečného pracovního prostředí a prostředků sociálního zabezpečení pro pracovníky na **stavbě**, např. přístup, bezpečné dopravní trasy.
- Dodržování **obecné koncepce** o ochraně zdraví a bezpečnosti zahrnující: zhodnocení rizik, bezpečnostní opatření, vytyčení priorit souhrnných opatření, která vedou k eliminaci rizik, konzultace se zaměstnanci, poskytování informací a školení a spolupráce s dodavateli týkající se dodržování bezpečnostních zásad.

Minimální požadavky směrnic byly zaneseny do **národní legislativy**, která může zahrnovat další dodatečné požadavky.

Zaměstnanci jsou povinni aktivně spolupracovat se zaměstnavatelem na bezpečnostních opatřeních, držet se pokynů na základě poskytnutých školení.

Podmínkou je **radit se ze zaměstnanci**. Na základě jejich zkušeností můžete správně určit hrozící nebezpečí a vyvodit z toho pracovní opatření.

Preventivní opatření před nehodami – zhodnocení rizik

Během stavebních prací existuje mnoho rizik. Nicméně, existuje mnoho osvědčených rad, které mohou pomoci odvrátit hrozící nebezpečí. První krok je provedení **řádného a dostatečného zhodnocení rizik**.

K zajištění skutečného snížení hrozícího nebezpečí poranění pracovníkům a ostatním (včetně návštěvníků, veřejnosti) by mělo zhodnocení rizik obsahovat veškerá možná nebezpečí. Zajistěte snížení jednoho rizika, aby nedocházelo k výskytu dalších.

Charakter všech možných nebezpečí by měl být přesně definován, včetně těch, které vyplývají z pracovních aktivit a dalších faktorů, např. uspořádání pracovního místa. Následuje hodnocení rozsahu rizika a přijetí patřičných preventivních opatření. Byla přijata dostatečná opatření nebo je třeba ještě dalších? Výsledky zhodnocení rizik pomohou ve výběru nejprijatelnějších osvědčených opatření.⁽³⁾

Praktická bezpečnostní opatření

Hlavní rizika zahrnují práci ve výškách, hlubinné práce a pohyblivá břemena. **Musí se upřednostnit opatření, která vedou ke snížení nebo k vymizení rizika od základu a zajistit tak souhrnná opatření.** Osobní ochrana, ve formě ochranného vybavení, se používá tehdy, když neexistuje jiný způsob odvrácení nebezpečí.

Dále, k celkovému zhodnocení rizika je nutný nepřetržitý **dohled a pravidelné kontroly**.

Práce ve výškách

Pády z výšek jsou nejběžnější příčinou úrazu nebo smrti ve stavebním odvětví. Případy zahrnují: práce na lešení nebo na vyvýšených plošinách bez ochranného zábradlí nebo bez správně připevněných bezpečnostních popruhů, práce na nerovných střeších, špatně udržované, upevněné a zajištěné žebříky

Průběh celého stavebního procesu by měl být naplánován tak, aby se zabránilo nebezpečným pádům. Už ve fázi projektu by se mělo počítat s ochranou proti pádům. Riziko se může snížit použitím ochranných zábradlí nebo bezpečnostních pásů.

INRS - Yves COUSSON

(1) Ochrana zdraví a bezpečnosti ve státech EU – zkušební studie 2000. Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. ISBN 92-828-9272-7.

(2) Adresa <http://europe.osha.int/legislation/> navazuje na legislativu států EU, podrobnosti směrnic komise pro malé a střední podniky a zhodnocení rizik a stavebních prací a stránky členských států, kde národní legislativa navazuje na pokyny a směrnice. Viz stránky směrnic pro provizorní a nebo mobilní stavební práce

(3) Stránky agentury poskytují informace o konstrukčních pracích na adrese <http://europe.osha.eu.int/good practise/sector/construction/>

Hlubinné práce

Před započítím jakékoli hlubinné práce, zvažte možná hrozící nebezpečí, včetně pádu do příkopu, pádů lidí a vozů do vyhloubených prostor a nebezpečí podkopané oblasti. Potom stanovte příslušná opatření. Určete a označte místa podzemních prací a přijměte vhodná bezpečnostní opatření. Zajistěte dodání vhodného podpěrného materiálu v místě hloubení. Ujistěte se, že způsob uložení a odstranění podpěrného materiálu je bezpečný. Rozhodněte, jaký druh materiálu použijete a vyberte příslušné vybavení. Ujistěte se, že vybavení je dodáno včas a že místo je připraveno.

Provádějte kontroly **každý den**, abyste měli jistotu, že se dodržují bezpečnostní opatření. Má vyhloubený prostor bezpečný přístup a východ? Jsou k dispozici ochranné bariéry bránící lidem pádu do vyhloubeného prostoru? Jsou materiál, zemina z výkopu a přístroje dobře uskladněny, dostatečně daleko od kraje?

Pohyblivá břemena

Připravte **plán** k minimálnímu přesunu materiálů a pro bezpečné zacházení s materiálem. Zajistěte, že pouze vyškolení a zkušení pracovníci používají připravený **materiál**.

Pověřte kompetentní osobu k pravidelným kontrolám vybavení, k testování a prověřování. **Slaďte vykonávání činností v místě působení** – např. nenechte pracovníky zabývajících se výkopy, aby ohrožovali ostatní nebo naopak. V místech, kde je potřeba **manuální činnosti** zorganizujte úkoly tak, abyste omezili jejich množství a zajistili dostatečný odstup. Dbejte na to, aby pracovníci byli řádně vyškoleni z hlediska bezpečnosti a použití technologie.

Všechny mobilní jeřáby by měli být obsluhováni příslušně vyškolenými pracovníky. Řidič musí mít dobrý rozhled, jeřáb by měl stát na vodorovné ploše a v bezpečné vzdálenosti od výkopů a vedení elektrického proudu.

Obecné „hospodaření“ a bezpečný přístup

Pro vykonávání práce je nezbytná běžná organizace v místě působení a čistota. V celé oblasti pracovního místa např. zajistěte bezpečný přístup (cesty, chodníky pro pěší, žebříky, lešení, atd.), odstraňte překážky, skladujte bezpečně materiál, dbejte na to, aby díry byly řádně ohraničeny a označeny, zajistěte řádné vybavení pro sběr a odvoz přebytečného materiálu, dbejte na dobré osvětlení.

Školení a informace

Je třeba, aby si pracovníci byli vědomi hrozícího nebezpečí a jeho případných následků, aby znali bezpečnostní opatření a podle toho se chovali. Školení by se mělo vztahovat ke skutečným situacím, např. možné problémy, komplikace a jak se vyhnout jejich opakování. Zvažte možná rizika, bezpečnostní opatření, opatření při stavu nouze, problémy ohlášení, osobní ochranné vybavení, pracovní vybavení, atd. Naplánujte opakování školení.

Školení by mělo být podpořeno dobrou komunikací. Součástí týmových setkání by měla být diskuse na téma ochrany zdraví a bezpečnosti a předávání informací.

Osobní ochranné vybavení

Pracovníci na stavbách by vždy měli používat osobní ochranné vybavení. Mělo by být pohodlné, dobře udržované a nemělo by pracovníky nijak dále

ohrožovat. Pro použití je třeba zajistit školení. Ochranné vybavení zahrnuje: bezpečnostní helmy- pokud hrozí nebezpečí zasažení padajícími předměty, vhodná obuv – s plnou špičkou a úplně uzavřená, protiskluzová. Ochranné oblečení – např. proti špatnému počasí a nebo dobře barevně viditelné, např. při obsluze vozů.

Kontrolní seznam: Lešení a žebříky

- Bylo vybráno nejvhodnější vybavení k zajištění bezpečnosti, včetně prostředků přístupu a případné evakuaci?
- Jsou žebříky používány krátce a s nízkým rizikem nebezpečí, pouze tehdy, pokud nemohou být nahrazeny jinak?
- Stojí lešení na pevných základech?
- Je ve výškách správně umístěno ochranné zábradlí?
- Je dostatek fošen pro pracovní plošiny?
- Jsou fošny bezpečně umístěny?
- Byla odstraněna některá vazadla lešení?
- Je žebřík nejbezpečnější a nejlepší způsob pro práci?
- Je žebřík v dobrém stavu a vhodný pro typ práce a zvolenou výšku?
- Je žebřík umístěn tak, aby se nepřevrátil?
- Je žebřík na hoře a dole zajištěn?
- Je povrch pevný a rovný?

Pokud na některou z otázek odpovíte „ne“ je třeba přijmout bezpečnostní opatření před vlastním započítím práce. Bezpečnostní opatření zahrnují:

- Zajištění nezakrytých ploch, např. díry v zemi musí být bezpečně ohraničeny (např. bezpečnostním zábradlím nebo popruhy) nebo zakryty. Zakryté prostory dobře označte.
- Před začátkem výškových prací zkontrolujte stav lešení a jeho bezpečné použití.
- Před použitím žebříku zkontrolujte jeho stav a upevnění.
- Při práci na lešení, používejte vybavení určené k zabránění pádní předmětů, zvláště v místech kolem zábradlí a ochranných popruhů. Zkontrolujte, zda jsou popruhy dobře upevněny.
- Neházejte vybavení ani materiál do nižších úrovní, na zem nebo do bezpečnostních sítí.

Pro další informace:

Webové stránky agentury <http://osha.eu.int>. Stránka agentury souvisí se stránkami členských států, kde můžete najít národní legislativu o zdraví a bezpečnosti v zaměstnání, zákony a směrnice. Evropské předpisy a směrnice jsou k vidění v databázi Eurolex na adrese <http://europa.eu.int/eur-lex/>. Směrnice nejsou přímo platné. Pro každý členský stát jsou vytvořeny zvláště a platí podle jejich právního systému. Pokud mají směrnice minimální normy, mohou členské státy požadovat jejich doplnění. Mnoho států přichází s dalšími novými směrnici a zákony.

Adresa webových stránek generálního ředitelství komise EU pro energii a přepravu http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/index_en.html.